

Na osnovi članka 5. stavka 1. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti na prijedlog Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo ministar nadležan za zdravstvo donosi

Program mjera zaštite pučanstva od zaraznih bolesti - dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija - na području Republike Hrvatske od 2008. do 2013. godine

I. Mjere dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije

Sukladno članku 4. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti (Narodne novine br. 79/07), Republika Hrvatska, županije, općine i gradovi, odnosno Grad Zagreb obvezni su osigurati provođenje mjera dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije (u nastavku teksta: DDD) kao mjera zaštite pučanstva od zaraznih bolesti te sredstva za njihovo provođenje, kao i stručni nadzor nad provođenjem tih mjera.

Zaštita pučanstva od zaraznih bolesti ostvaruje se obveznim mjerama za sprječavanje i suzbijanje zaraznih bolesti, tj.:

- A. općim DDD mjerama
- B. posebnim DDD mjerama
- C. sigurnosnim DDD mjerama – protuepidemijska DDD i
- D. ostalim mjerama.

A. **Opće DDD mjere** kao obvezne mjere zaštite pučanstva od zaraznih bolesti provode se u svim objektima pod sanitarnim nadzorom iz članka 10. stavak 1. Zakona, radi održavanja higijene te smanjenja, zaustavljanja rasta i razmnožavanja ili potpunog uklanjanja mikroorganizama, štetnih člankonožaca (Arthropoda) i štetnih glodavaca.

Opće DDD mjere tijekom cijele godine provode zdravstvene ustanove i druge pravne osobe ako za obavljanje te djelatnosti imaju odobrenje ministra nadležnog za zdravstvo sukladno "Pravilniku o uvjetima kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove i druge pravne osobe koje obavljaju djelatnost obvezne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije kao mjere za sprječavanje i suzbijanje zaraznih bolesti pučanstva" (Narodne novine br. 35/07) na osnovi Ugovora ili narudžbenice s korisnicima objekata pod sanitarnim nadzorom na način sukladno propisanim standardima u Pravilniku o načinu provedbe obvezatne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije (Narodne novine br. 35/07).

Sukladno članku 11. stavak 1. Zakona, pravne i fizičke osobe koje su korisnici objekata pod sanitarnim nadzorom iz članka 10. stavka 1. ovoga Zakona obvezne su omogućiti provedbu DDD kao opće mjere za sprječavanje i suzbijanje zaraznih bolesti. Svako onemogućavanje provedbe DDD kao općih mjera treba se kažnjavati sukladno kaznenim odredbama Zakona, tj. sukladno članku 76. stavak 1. točka 3. te stavku 2. istoga članka.

Rokove, dinamiku i način provedbe obveznih DDD mjera kao općih mjera; izbor, vrstu i oblik formulacije biocidnih pripravaka te mjere opreza određuje ovlašten i izvoditelj obveznih DDD mjera na osnovi prethodnog izvida površina, prostora ili objekta korisnika; utvrđivanja vrste mikroorganizama te štetnog člankonožca (Arthropoda) i štetnog glodavca koji se suzbija sukladno članku 10. i 16. Pravilnika - način - DDD; stupnja, proširenosti i mjesta infestacije mikroorganizmima, štetnim člankonošcima (Arthropoda) i štetnim glodavcima; uvida o svojstvima i namjeni površine, prostora ili objekta. Za svaki objekt u kojem se provode obvezne DDD mjere kao opće mjere obvezno je izraditi „Plan provedbe obveznih DDD mjera“.

Financijska sredstva za provedbu općih DDD mjera osiguravaju trgovačka društva, ustanove i druge pravne te fizičke osobe koje obavljaju djelatnost osobnim radom i pojedinci vlasnici, posjednici ili nositelji upravljanja objektima iz članka 10. stavak 1. Zakona, tj. korisnici objekata pod sanitarnim nadzorom.

Inspeksijski nadzor nad provođenjem općih DDD mjera u nadležnosti je sanitarnih inspektora.

Korisnici objekata pod sanitarnim nadzorom mogu ako to žele radi kontrole načina provedbe mjera o svom trošku zatražiti provedbu stručnog nadzora nad provedbom obvezatnih (preventivnih) DDD kao općih mjera u objektima, a stručni nadzor provode zavodi za javno zdravstvo županije ili Grada Zagreba.

- B. **Posebne DDD mjere** provode se na osnovi godišnjeg Programa mjera za područje općine, grada, tj. Grada Zagreba, koji se izrađuje na osnovi ovoga Programa.
- C. **Sigurnosne DDD mjere** provode se na osnovi članka 47. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti, odnosno radi zaštite pučanstva Republike Hrvatske od unošenja te sprečavanja i suzbijanja kolere, kuge, virusnih hemoragijskih groznica, žute groznice i drugih zaraznih bolesti, poduzimaju se mjere određene ovim Zakonom te međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka.
- D. **Ostale mjere** zaštite pučanstva od zaraznih bolesti provode se sukladno člancima 57. do 66. Zakona, tj. u slučaju pojave epidemije ili elementarnih nesreća; prijenosa, pogreba i iskopavanja umrlih osoba te bolničkih infekcija.

II. Provedba preventivne i obvezne preventivne DDD kao posebne mjere

Obvezna DDD kao posebna mjera provodi se prema Programu mjera donesenim najkasnije do 31. siječnja za tekuću godinu na osnovi članka 5. Zakona. Program mjera provedbe obveznih DDD mjera kao posebnih mjera mora sadržavati vrstu mjere, izvršitelje programa, sredstva, rokove te način plaćanja i provedbu programa.

Obvezna DDD kao posebna mjera provodi se radi:

- sprječavanja pojave zaraznih bolesti
- suzbijanja širenja zaraznih bolesti u objektima koji podliježu sanitarnom nadzoru
- suzbijanja širenja zaraznih bolesti u prometnim sredstvima, brodovima i sl.
- suzbijanja širenja zaraznih bolesti u skladištima hrane.

Obvezna DDD kao posebna mjera provodi se kao:

1. Preventivna DDD kao posebna mjera provodi se radi:

- (1) uklanjanja rizika od pojave i prijenosa zaraznih bolesti
- (2) uklanjanja šteta koje nastaju uništavanjem i onečišćenjem hrane te
- (3) kontaminacije stambenih i gospodarskih objekata pod sanitarnim nadzorom koje uzrokuju mikroorganizami, štetni člankonošci (Arthropoda) i štetni glodavci.

2. Obvezna preventivna DDD kao posebna mjera provodi se radi:

- (1) suzbijanja širenja zaraznih bolesti u objektima koji podliježu sanitarnom nadzoru
- (2) suzbijanja širenja zaraznih bolesti u prometnim sredstvima, brodovima i sl. te
- (3) suzbijanja širenja zaraznih bolesti u skladištima hrane.

Obvezna preventivna DDD kao posebna mjera provodi se na osnovi epidemioloških indikacija koje utvrđuje specijalista epidemiolog zavoda za javno zdravstvo županija, tj. Grada Zagreba koji o tome obaviještava nadležnog sanitarnog inspektora ili na osnovi obavljenog sanitarnog nadzora nadležnog sanitarnog inspektora. Provođenje obveznih preventivnih DDD kao posebnih mjera naređuje nadležni sanitarni inspektor.

Obveznu preventivnu i preventivnu DDD kao posebnu mjeru provode ovlaštene zdravstvene ustanove i druge pravne osobe ako za obavljanje te djelatnosti imaju odobrenje ministra nadležnog za zdravstvo sukladno "Pravilniku o uvjetima kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove i druge pravne osobe koje obavljaju djelatnost obvezne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije kao mjere za sprječavanje i suzbijanje zaraznih bolesti pučanstva" (NN 35/07).

Odluka jedinica lokalne samouprave o provedbi obvezne DDD kao posebne mjere

Jedinice lokalne samouprave, odnosno županije, općine i gradovi, odnosno Grad Zagreb donose Odluku o provedbi preventivne i obvezne preventivne DDD kao posebne mjere zaštite pučanstva od zaraznih bolesti za period od 3 do 5 godina.

Svaka Odluka mora sadržavati i definirati sljedeće elemente:

1. na prijedlog epidemiološke službe zavoda za javno zdravstvo županija, tj. Grada Zagreba treba utvrditi potrebu suzbijanja te vrstu mikroorganizama, štetnih člankonožaca (Arthropoda) i štetnih glodavaca s ciljem zaštite zdravlja pučanstva
2. detaljno propisati površine, prostore i objekte pod sanitarnim nadzorom iz članka 10. stavak 1. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti (NN 79/07) u kojima postoji obveza provedbe preventivne i obvezne preventivne dezinfekcije
3. naručiti izradu prijedloga Programa mjera za područje županije, općine i grada, odnosno Grada Zagreba od nadležne zdravstvene ustanove
4. na prijedlog epidemiološke službe nadležnog zavoda za javno zdravstvo utvrditi i narediti provedbu mjera sanitacije površina, prostora i objekata pod sanitarnim nadzorom:
 - otklanjanje uvjeta za rast i razmnožavanje mikroorganizama te otklanjanje izvora hrane i zaklona koji pogoduju razmnožavanju štetnih člankonožaca (Arthropoda) i štetnih glodavaca
 - provedba potrebnih građevinsko – tehničkih zahvata kojima će se stvoriti nepovoljni uvjeti za ulaženje, zadržavanje i razmnožavanje štetnih člankonožaca (Arthropoda) i štetnih glodavaca
5. definirati subjekte provedbe:
 - izbor ovlaštenog izvoditelja DDD mjera
 - provoditelje stručnog nadzora
 - provoditelje inspekcijskog nadzora te
 - način provedbe nadzora.
6. utvrditi način financiranja provedbe preventivnih i obveznih preventivnih DDD kao posebnih mjera sukladno odredbama članka 4. stavak 1. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti

7. utvrditi način financiranja provedbe stručnog nadzora nad provedbom preventivnih i obveznih preventivnih DDD kao posebnih mjera sukladno odredbama članka 24. stavak 4. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti
8. utvrditi osnovne mjere sigurnosti
9. utvrditi sankcije.

Prijedlog godišnjeg Programa mjera izrađuje epidemiološka služba zavoda za javno zdravstvo županije ili Grada Zagreba (u daljnjem tekstu: izrađivač Programa mjera) te ga najkasnije do 31. siječnja za tekuću godinu dostavlja upravnom tijelu županije, općine i grada, odnosno Grada Zagreba nadležnom za zdravstvo na usvajanje.

III. Situacija i potrebe

Preventivna i obvezna preventivna DDD kao posebna mjera zaštite pučanstva od zaraznih bolesti na području Republike Hrvatske provodi se na osnovi članka 23. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti.

Na osnovi članka 5. stavka 1. Zakona, Hrvatski zavod za javno zdravstvo predlaže slijedeći opći Program mjera provedbe preventivne i obvezne preventivne DDD kao posebne mjere na području Republike Hrvatske. Program mjera donosi se za period od pet godina, odnosno od 2008. do 2013. godine.

Godišnji Program mjera za područje županije, općine i grada, odnosno Grada Zagreba izrađuje se jednom u pet godina, a jednom godišnje dopunjava novim podacima prikupljenim s terena, uz uvažavanje prijedloga mjera iz prethodne završne faze. Svi podaci za detaljnu izradu Programa mjera (topografske karte i sl.) mogu se dobiti u državnim službama.

Izrađivač Programa mjera na osnovi prethodnog stručnog izvida terena te utvrđivanja realnog stanja i dobre DDD prakse predlaže detaljno razrađen Program mjera za područje županije, općine i grada, odnosno Grada Zagreba.

Javnozdravstveni štetnici – prijenosnici zaraznih bolesti

Štetnici čije je sustavno suzbijanje od javnozdravstvene važnosti za Republiku Hrvatsku su:

1. Prijenosnici zaraznih bolesti:

- KOMARCI - *Epidemiološki značaj*: prijenosnici malarije, žute groznice, denge, arbovirusnih groznica i filarijoza
- NEVIDI - *Epidemiološki značaj*: prijenosnici “papatači groznice” te kožne i visceralne lišmanijaze
- MUHE - *Epidemiološki značaj*: mehanički prijenosnici salmoneloza, šigeloza, enterovirusa, hepatitisa A, jajašaca crijevnih parazita
- BUHE - *Epidemiološki značaj*: prijenosnici ruralne i urbane kuge, murinog pjegavca, tularemije, alergijskog dermatitisa ljudi (i životinja)

2. Mehanički prijenosnici mikroorganizama i uzročnici alergijskih reakcija:

- ŽOHARI - *Epidemiološki značaj*: mehanički prijenosnici gastrointestinalnih infekcija, dizenterije, trbušnog tifusa i drugih zaraznih bolesti. Njihova prisutnost u prostorima u kojima se priprema ili čuva hrana omogućuje im kontakt s vehikulumom kojim infektivne agense mogu prenijeti čovjeku. Žohari također mogu svojim fecesom kontaminirati različite vrste hrane brojnim vrstama bakterija, virusa i parazita.

- MRAVI - *Epidemiološki značaj*: mehanički prijenosnici niza patogenih bakterija, posebice u bolnicama – faraonski mrav. Ostale vrste nisu epidemiološki značajne.

3. Štetni glodavci:

- crni štakor (*Rattus rattus*) Linne
- štakor plodojed (*Rattus rattus* var. *frugivorus*) Linne
- aleksandrijski štakor (*Rattus rattus* var. *alexandrinus*) Geoffr.
- sivi, smeđi ili kanalski ili štakor selac (*Rattus norvegicus*) Berkenhout
- kućni miš (*Mus musculus musculus*) Linne
- kućni miš (*Mus musculus domesticus*) Linne
- drugi štetni glodavci (npr. poljski miš, voluharica) za koje postoji sumnja da prenose zarazne bolesti u objektima.

Epidemiološki značaj: Glodavci su rezervoar ili prijenosnik čitavog niza bolesti čovjeka kao što su: kuga, virusne hemoragijske groznice, hemoragijska groznica s bubrežnim sindromom, leptospiroza, tularemija, murini tifus, toksoplazmoza, tripanosomijaza, lišmanijaza, salmoneloza, trihinelozna, bolest štakorskog ugriza – Sodoku, bjesnoća itd.

IV. Svrha Programa mjera

Program mjera zaštite pučanstva od zaraznih bolesti koji predlaže Hrvatski zavod za javno zdravstvo izrađuje se kao opći Program na osnovi kojega se izrađuju detaljno razrađeni Programi mjera za područje županije, općine i grada, tj. Grada Zagreba sa svim karakteristikama područja te biologije i etologije štetnika specifičnih za određeno geografsko područje u Republici Hrvatskoj.

Program mjera za područje županije, općine i grada, tj. Grada Zagreba mora izraditi tim stručnjaka, uključujući doktora medicine specijalistu epidemiologa i biologa, iz epidemiološke službe nadležnog zavoda za javno zdravstvo županija, tj. Grada Zagreba vodeći brigu da su uključeni svi elementi ovoga općeg Programa mjera.

Poštujući sve elemente iz usvojenog Programa mjera za područje županije, općine i grada, tj. Grada Zagreba, trajno i uspješno suzbijanje mikroorganizama, štetnih člankonožaca (Arthropoda) i štetnih glodavaca u objektima pod sanitarnim nadzorom uvijek se obvezno treba provoditi u tri osnovna koraka:

1. faza sustavnog bilježenja svih objekata pod sanitarnim nadzorom u svrhu utvrđivanja početnog stupnja infestacije i uvjeta koji je podržavaju
2. faza intenzivne provedbe DDD mjera utvrđenih infestacija, ispravljanje nedostataka u sanitaciji i okolišu te provjera postignutih rezultata
3. faza održavanja kako bi se osigurala trajnost postignutih rezultata uz stalni izvid i sustavno praćenje (monitoring) te anketa korisnika DDD mjera radi prosudbe intervencije.

V. Specifične zadaće Programa mjera

Radi izrade Programa mjera nadležni zavodi za javno zdravstvo za područje županije, općine i grada, odnosno Grada Zagreba trebaju:

1. izraditi bazu podataka s popisom objekata pod sanitarnim nadzorom (uz kartografiranje žarišta) na kojima se provodi Program mjera preventivne i obvezne preventivne DDD kao posebne mjere s karakteristikama objekata važnih za dugoročno vođenje programa suzbijanja mikroorganizama, štetnih člankonožaca

- (Arthropoda) i štetnih glodavaca te podatke obnavljati s novo prikupljenim i novo upisanim podacima
2. utvrditi stupanj infestacije mikroorganizmima, štetnim člankonošcima (Arthropoda) i štetnim glodavcima u objektima pod sanitarnim nadzorom, raspodjelu registriranih infestacija na planu općine, grada, odnosno Grada Zagreba te odrediti prioritete provedbe Programa preventivne i obvezne preventivne DDD kao posebne mjere
 3. stručnim izvidom utvrditi uvjete u okolišu koji pogoduju razvoju i održavanju infestacije te predložiti djelotvorne mjere za otklanjanje uvjeta za rast i razmnožavanje mikroorganizama te otklanjanje izvora hrane i zaklona koji pogoduju razmnožavanju štetnih člankonožaca (Arthropoda) i štetnih glodavaca ili provedba potrebnih građevinsko – tehničkih zahvata kojima će se stvoriti nepovoljni uvjeti za ulaženje, zadržavanje i razmnožavanje štetnih člankonožaca (arthropoda) i štetnih glodavaca
 4. određivanje vrste mjera (dezinfekcija i/ili dezinsekcija i/ili deratizacija te preventivna ili obvezna preventivna) kojima se moraju ostvariti svrha i cilj programa
 5. osigurati provedbu preventivne i obvezne preventivne DDD mjere kao posebne mjere na površinama, u prostorima ili objektima pod sanitarnim nadzorom
 6. izraditi jedinstvenu dokumentaciju koja će omogućiti ujednačenu registraciju svih infestacija na terenu, kao i pogodnosti za infestaciju u okolišu - izrada službenih dokumenta i izvješća, tj. obrasci i način korištenja te način i rokovi izvještavanja
 7. osigurati način obaviještavanja i suradnju s građanima
 8. izraditi prijedlog dodatnih mjera za izvršenje popravaka u tijeku provedbe preventivnih i obveznih preventivnih DDD mjera (dopunska obrada ili promjena mjere) te osigurati provedbu
 9. zabilježiti svaku novu infestaciju
 10. prikupljati i objedinjavati izvješća o provedenoj preventivnoj i obveznoj preventivnoj DDD kao posebnoj mjeri u bazu podataka koja mora biti istovjetna s podacima koje su dostavili ovlašteni DDD izvoditelji te ih redovito nadopunjavati
 11. izrađivati stručno izvješće s podacima o stupnju infestacije, utrošku biocidnih pripravaka i stupnju pridržavanja propisanog Programa rada određenog Programom mjera te ga dostavljati tijelu županije, općine i grada ili Grada Zagreba nadležnom za zdravstvo s elementima poboljšanja sanitacije prostora u budućnosti najkasnije u roku od 4 tjedna nakon izvršene mjere. Stručno izvješće mora sadržavati i prijedloge za poboljšanje sanacije površina, prostora ili objekata u budućnosti.
 12. na osnovi analize prikupljenih podataka o provedenim preventivnim i obveznim preventivnim DDD kao posebnim mjerama zavodi za javno zdravstvo županije ili Grada Zagreba moraju izraditi Program mjera za sljedeće razdoblje sukladno Odluci o preventivnim i obveznim preventivnim DDD mjerama kao posebnim mjerama i predložiti ga upravnom tijelu jedinice lokalne samouprave nadležnom za zdravstvo u zakonski propisanim rokovima
 13. nakon provedenog stručnog nadzora i prosudbe uspjeha provedene mjere s izvješćem, uz predlaganje mjera aktivne preventive, trebaju za svaku iduću godinu provedbe preventivnih i obveznih preventivnih DDD mjera kao posebnih mjera uključivati manje biocidnih pripravaka u Program mjera i Provedbeni plan zbog poboljšanja sanitarnih uvjeta u okolišu te smanjivanja sveukupnih emisija štetnih tvari u prirodu
 14. sukladno članku 36. stavka 2. Pravilnika o načinu provedbe obvezatne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije (Narodne novine br. 35/07) najkasnije do 28. veljače

tekuće godine za proteklu godinu dostaviti statistički obrađene zbirne podatke u Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Temeljem Programa mjera ovlaštenu izvoditelj preventivnih i obveznih preventivnih DDD mjera kao posebna mjera izrađuje Provedbeni plan kojim se mora jasno odrediti organizacija neposredne provedbe, odnosno način i dinamika obavljanja svih poslova u rokovima i na način predviđen u Programu mjera.

VI. Opći nacrt provedbe DDD mjera kao posebna mjera

DEZINFEKCIJA

Preventivna dezinfekcija kao posebna mjera podrazumijeva mehaničke, fizikalne ili kemijske mjere koje se provode u svim objektima javne namjene koji podliježu sanitarnom nadzoru. Preventivna dezinfekcija kao posebna mjera provodi se uvijek prije prve uporabe objekta javne namjene ili nakon dužeg nekorištenja, a prije ponovne uporabe. Objekti javne namjene pod sanitarnim nadzorom u kojima je provedena obvezna preventivna dezinfekcija kao posebna mjera mogu se ponovno upotrebljavati nakon izdane potvrde o mikrobiološkoj čistoći koju izdaje ovlaštena ustanova.

Obvezna preventivna dezinfekcija kao posebna mjera podrazumijeva mehaničke, fizikalne ili kemijske mjere koje se provode na površinama, u prostorima ili objektima koji podliježu sanitarnom nadzoru, a poduzimaju se u izvanrednim situacijama:

- ako nastaju uvjeti ili se povećava rizik prenošenja zaraznih bolesti na osnovi epidemioloških indikacija
- ako su u sanitarnom nadzoru određene nepravilnosti u održavanju površina, prostora ili objekata koje pogoduju razvoju mikroorganizama
- tijekom elementarnih nepogoda
- tijekom izljeva kanalizacije
- tijekom masovnih skupova
- tijekom proljevanja ili rasapa infektivnog materijala
- tijekom zbrinjavanja infektivnog otpada i sl.

DEZINSEKCIJA

Preventivna dezinfekcija kao posebna mjera podrazumijeva mehaničke, fizikalne, biološke ili kemijske mjere koje se provode s ciljem:

- sprječavanja zadržavanja i razmnožavanja štetnih člankonožaca (Arthropoda)
- smanjenja populacije štetnih člankonožaca (Arthropoda) te
- održavanje populacije štetnih člankonožaca (Arthropoda) na biološki prihvatljivom minimumu radi osiguranja kvalitetnih higijenskih i sanitarno – tehničkih uvjeta.

Obvezna preventivna dezinfekcija kao posebna mjera podrazumijeva mehaničke, fizikalne, biološke ili kemijske mjere. Preventivna i obvezna preventivna dezinfekcija kao posebna mjera provodi se na površinama, u prostorima ili objektima koji podliježu sanitarnom nadzoru, a poduzimaju se u izvanrednim situacijama:

- ako postoji povećan rizik prenošenja zaraznih bolesti koje prenose štetni člankonošci (Arthropoda) temeljem epidemioloških indikacija
- ako populacija štetnih člankonožaca (Arthropoda) pređe prag štetnosti

- ako se odredi šteta na zalihama hrane nastala djelovanjem štetnih člankonožaca (Arthropoda)
- ako su u sanitarnom nadzoru uočene nepravilnosti u održavanju objekata koje pogoduju razvoju štetnih člankonožaca (Arthropoda)
- tijekom elementarnih nepogoda i
- tijekom masovnih skupova, sportskih i ostalih manifestacija.

Člankonošci (Arthropoda), način suzbijanja

KOMARCI I NEVIDI

Učinkovito suzbijanje **komaraca** je višegodišnji organizirani neprekidni program suzbijanja, koji u sebi sadržava radnje uzorkovanja i prosudbe brojnosti populacije komaraca te na osnovu znanstveno utvrđenih uobičajenih spoznaja i njihovo suzbijanje. Suzbijanje komaraca provodi se kao preventivna mjera sukladno Programu mjera.

U Hrvatskoj je prisutno pedesetak vrsta komaraca od kojih su najvažnije *Anopheles*, *Aedes* i *Culex*, a njihova je zastupljenost različita ovisno o geografskom području, klimatskim, ekobiološkim i drugim uvjetima.

Zavodi za javno zdravstvo županija, odnosno Grada Zagreba trebali bi kontinuirano tijekom godine prikupljati podatke o prisustvu komaraca na nekom području, odnosno provoditi organizirani monitoring. Metodom monitoringa odraslih komaraca trebala bi se izraditi baza podataka koja mora sadržavati:

- vrstu komaraca i njihova legla
- trenutnu brojnost i sezonsku dinamiku uzimajući u obzir geografske karakteristike monitoriranog područja te ekološke faktore kao padaline, vodostaj rijeka, temperatura, vlažnost zraka itd.
- evidenciju te kartografiranje legla komaraca, kao i svih voda stajačica i retencija vode u kojima je moguć razvoj komaraca
- procjenu potreba za suzbijanjem
- dojave građana o prisustvu komaraca
- ocjenu eventualnih zdravstvenih posljedica na pučanstvo.

Suzbijanje komaraca provodi se na tri razine, vodeći stalnu brigu o očuvanju biološke raznolikosti područja:

1. Sanacijskim postupcima koji se temelje na sustavnom uklanjanju ili smanjivanju uvjeta za razvoj i razmnožavanje, sanacijskim postupcima otklanjanja ekoloških niša na području provedbe programa suzbijanja. U tom cilju sustavno se prati i bilježi katastar vidljivih i skrivenih voda – legla ličinačkih stadija (Upitnik o žarištu ličinki komaraca - Obrazac 1. i Praćenje legla komaraca - Obrazac 2. koji su sastavni dio ovoga Programa) pomoću različitih sanacijskih postupaka (zatrpavanja, povećanja protočnosti ustajalih voda, uklanjanja krutog otpada pogodnog za nakupljanje vode) te se stručnom promidžbom kod lokalnog pučanstva nastoji do prihvatljive razine ukloniti sva moguća mjesta njihovog zadržavanja.
2. Biološke mjere suzbijanja:
 - a) Postići učinkovito suzbijanje uvođenjem (gdje je to moguće) predatora ličinki komaraca, ribice *Gambusia affinis* u različite stalne vodene nakupine (lokve), što doprinosi očuvanju čovjekovog okoliša te biološke raznolikosti.

b) Primjenom biocidnih pripravaka na bazi *Bacillus thuringiensis var. israelensis* u obliku tekućine, granula, prašiva ili sporo otpuštajućih briketa, ručnom primjenom ili postupcima prskanja ili granuliranja s vozila, čamaca, zrakoplova ili helikoptera, intenzitetom obradbe svaka tri tjedna u sezoni, bez ikakve štete za neciljane vrste u čistim ili obraslim vodama.

3. Kemijske mjere suzbijanja:

a) Primjenom regulatora rasta u obliku tekućine, granula ili sporo otpuštajućih briketa bez šteta za neciljane vrste u čistim vodama.

b) Primjenom insekticidnih larvicida u obliku močivih prašiva, tekućine, granula ili kompresa, za obradbu različitih vodenih nakupina i recipijenata (grebenske lokve, lokve nastale od plime, baruštine s trstacima, drenažni kanali, stajačice, irigacijski kanali, lagune, slaništa, močvarno tlo, poplavne livade, kamenice s vodom, protupožarni vodospremnici, kanalizacijski otvori, taložnice kanalizacijskog sustava te septične jame), ovisno o protočnosti, svaka tri do četiri tjedna, primjenom prskalice, granulatora ili ručno, iz vozila, čamaca ili pješke, prema nuputcima proizvođača, te vrsti, namjeni, stupnju zagađenosti i dubini vodenih površina. Svaki vodospremnik ili stajaća voda s održivosti desetak dana može predstavljati leglo larvalnih oblika komaraca. Sukladno navedenim postupcima potrebno je ustvrditi da su sustavne larvicidne mjere suzbijanja znakovito učinkovitije na brojnost populacija komaraca, ekološki prihvatljivije u smislu očuvanja biološke raznolikosti korisne faune kopna te ih u smislu zaštite čovjekovog okoliša treba prvenstveno koristiti tijekom cijele godine.

c) Adulticidna obradba - Metoda izbora sukladno prosudbi epidemiološke službe nadležnog zavoda za javno zdravstvo u slučajevima kao što su sustavna suzbijanja komaraca kao dopuna provedbenih larvicidnih postupaka. Provede se postupcima:

- rezidualnog prskanja (raspršivanja) zatvorenih prostora
- hladnog zamagljivanja sa zemlje pri čemu su ekološki najprihvatljiviji vodeni rastvori insekticida
- toplog zamagljivanja sa zemlje, za obradbu manjih ili većih ciljanih površina. Toplo zamagljivanje većih razmjera treba isključivo provoditi izvan naseljenih mjesta, zaštićenih područja i nacionalnih parkova.

Kod provedbe svih adulticidnih postupaka potrebno je ispuniti slijedeće uvjete:

a) Obradbu insekticidnim aerosolima vršiti u suton ili svitanje dana, pri vjetru ispod 4 km/h, noćnim temperaturama koje prelaze 15°C i pri mogućoj visokoj vlažnosti zraka. Svi adulticidni postupci su neselektivni postupci koji pogađaju sve trenutačno prisutne vrste insekata, stoga bitno narušavaju biološku ravnotežu opterećujući okoliš štetnim tvarima, dok dugotrajnom primjenom dovode do ugroze biodiverziteta.

b) Pučanstvo obavijestiti o planiranoj provedbi, aktivnoj tvorbi, vremenu, cilju te mogućim rizicima za kategorije oboljelih stanovnika, posebno naglašavaju rizičnost za pčelare.

c) Primjene sezonskih jednokratnih adulticidnih obradba protiv komaraca imaju veoma niski učinak u odnosu na uloženi novac te se ne mogu smatrati ekonomski opravdanim, posebice što obradbe pogađaju samo vrh brijega adultne populacije, ostavljajući očuvanim stadije ličinaka u svim dostupnim vodenim recipijentima. Pored toga predstavljaju znatnu opasnost za sve neciljane vrste noćnih kukaca, a posredno za njihove

predatore na području obradbe ili strujom vjetra donesenih toksičnih tvorbi, što obzirom na neznatnu učinkovitost, a široki spektar djelovanja predstavlja znatnu ekološku štetu.

Suzbijanje **nevida** ne zahtjeva posebne mjere, pošto svaka dezinfekcija (komarci, muhe) predstavlja ujedno i postupak suzbijanja nevida. U slučajevima šire pojavnosti oboljenja koje oni prenose (kožna i viscelarna lišmanioza, papatači groznica), a obzirom na mali polumjer kretanja ovih vrsta, potrebno je rezidualno obraditi dezinfekcijskim postupkom okoliš deset metara od nastambi, posvećujući pažnju tamnim, hladnijim prostorima, rupama, poluspiljama, pukotinama, štalama ili peradarnicima u kojima nevide obitavaju.

Ostale vrste člankonožaca (Arthropoda), način suzbijanja

Rokove, dinamiku i način provedbe DDD mjera kao posebnih mjera za druge vrste člankonožaca (Arthropoda) propisane Programom mjera, izbor, vrstu i oblik formulacije biocidnih pripravaka te mjere opreza određuje se Programom mjera na osnovi:

- prethodnog izvoda stručnog nadzora zavoda za javno zdravstvo županija ili Grada Zagreba na svim površinama, prostorima i u objektima pod sanitarnim nadzorom
- utvrđivanja vrste štetnog člankonošca (Arthropoda) te bioloških i etoloških karakteristika
- stupnja, proširenosti i mjesta infestacije štetnim člankonošcima (Arthropoda)
- uvida o svojstvima i namjeni objekta pod sanitarnim nadzorom.

ŽOHARI

Postupci suzbijanja žohara u sebi sadržavaju i postupke suzbijanja različitih vrsta člankonožaca (Arthropoda) koji se mogu naći u istim prostorima primjerice: buhe, mravi, kućni zrikavci, babure, stonoge i grinje, stoga temeljito provedeni postupci suzbijanja žohara daju ujedno i učinkovit postupak u smislu neciljanog oslobađanja nekog prostora od ostalih mogućih nazočnih štetnih člankonožaca (Arthropoda).

Pri planiranju dezinfekcijskih postupaka u cilju suzbijanja žohara temeljno je načelo procijeniti vrstu žohara, jačinu i proširenost infestacije (ekološke niše) te sukladno tome provedbene postupke uskladiti s prosudbom jačine infestacije prostora.

Prosudbom treba utvrditi mjesta infestacija, tipove instalacija ili aparata u kojima su nazočni insekti te pravilnom prosudbom primijeniti različite metode borbe protiv žohara.

Suzbijanje žohara u svim objektima javne namjene koji podliježu sanitarnom nadzoru provodi se kao **preventivna dezinfekcija kao posebna mjera** sukladno Programu mjera. U slučaju pojave zaraznih bolesti za koju se utvrdilo da su je uzrokovali žohari kao mehanički prijenosnici zaraznih bolesti provodi se **obvezatna preventivna dezinfekcija kao posebna mjera**.

Rokovi provedbe dezinfekcije protiv smeđeg žohara

Kuhinje, restorani, manji industrijski objekti, prehrambeno industrijski pogoni te hoteli obrađuju se najmanje svaka 3 mjeseca, ako se suzbijanje vrši samo postupkom prskanja nakon potpunog sušenja i uz uključivanje ventilacijskog sustava najmanje jedan sat prije ulaska osoba radi uklanjanja mogućih štetnih isparavanja. Iznimku u tome čine sezonski hoteli koji se trebaju obraditi i prije i poslije uporabne sezone.

Brodove je potrebno obraditi svaka 3 mjeseca, time da se nakon izlaganja prostora biocidnom pripravku i završetka sušenja, ventilacijski sustav uključi 2 sata prije dozvole za puštanje posade na brod.

Ako objekt obrade zadovoljava znatnu sanitacijsku razinu, a u suzbijanju su korištene prvobitno kombinirane metode (prskanje i orošavanje te naknadna primjena insekticidnih feromonskih gelova), suzbijanje se može provesti ponovnim postupkom nakon izvršene prosudbe o maloj infestaciji na osnovi provedenog stručnog nadzora.

Rokovi provedbe dezinfekcije protiv crnog žohara

U urbanim sredinama potrebno je sustavno suzbijanje u kanalizacijskim provodnicima, ispod revizijskih otvora, kao i u drugim podzemnim uobičajenim prostorima njihovog obitavanja, primjenom postupaka toplog zamagljivanja ili postupcima zadimnjavanja najmanje jednom godišnje, a ne više od 2 puta.

MRAVI

Suzbijanje mrava u svim objektima javne namjene koji podliježu sanitarnom nadzoru gdje se priprema hrana za krajnjeg korisnika ili u objektima gdje je potreban visok nivo higijene (npr. bolnice) provodi se kao **preventivna dezinfekcija** kao posebna mjera sukladno Programu mjera. Nakon utvrđivanja zaraženosti vrstama mravi u takvim prostorima provodi se rigorozna sanacija svih prostora uz primjereno trajno održavanje razine sanacije. Zatim se pristupa uklanjanju zaklona tehničkim postupcima zatvaranja mogućih ili sigurnih skrovišta u gradbenim pukotinama ili rasjedinama nastalim stabilizacijom zgrade, a na osnovi praćenja kretanja putova infestata.

MUHE

Suzbijanje muha u svim objektima javne namjene koji podliježu sanitarnom nadzoru gdje se priprema hrana za krajnjeg korisnika ili u objektima gdje je potreban visok nivo higijene (npr. bolnice) provodi se kao **preventivna dezinfekcija kao posebna mjera** sukladno Programu mjera. U slučaju pojave zaraznih bolesti za koju se utvrdilo da su je uzrokovale muhe kao prijenosnici zaraznih bolesti provodi se **obvezatna preventivna dezinfekcija kao posebna mjera**.

Učinkovito suzbijanje muha je sustavni organizirani višegodišnji program koji u sebi sadržava utvrđivanje izvorišta, uzorkovanje, prosudbe brojnosti i pravca kretanja (migracija) te sukladno stečenim spoznajama određivanje metoda borbe.

Suzbijanje se provodi na više načina:

1. Sanitacija okoliša
2. Suzbijanje muha insekticidima:
 - Suzbijanje ličinaka
 - Obrada uzgojnih mjesta larvicidima
3. Suzbijanje odraslih oblika
 - Obradba počivališta muha rezidualnim insekticidima
 - Unašanje toksičnih tvari na počivališta muha
 - Privlačenje muha pomoću atraktivnih hranjivih otrovnih mamaca
 - Obrada zatvorenih i otvorenih prostora

- Postupci kod rojenja muha

Kod rojenja muha vrsta *Sepsis* sp. ili *Drosophila* sp. u pojedinim godinama, ako to predstavlja uznemirujući problem za pučanstvo, potrebno je primijeniti ograničene postupke hladnog zamagljivanja, ciljano usmjerene na prostore pojavnosti populacije, uglavnom jednokratno.

Ovi postupci izvode se na otvorenome i danju moraju biti strogo ograničeni na mjesta zaraženosti, jer predstavljaju opasne radnje za pučanstvo i mnoštvo korisnih insekata. Stoga u smislu očuvanja biološke raznolikosti odluku o primjeni ovih postupaka i za ove vrste muha trebaju donijeti epidemiološka služba nadležnog zavoda za javno zdravstvo nakon stručnog izvida i prosudbe te kada su iscrpljene sve druge mogućnosti njihova suzbijanja.

BUHE

Ako se na osnovi epidemioloških indikacija koje utvrđuje specijalista epidemiolog Zavoda za javno zdravstvo županija, tj. Grada Zagreba ili na osnovi obavljenog sanitarnog nadzora nadležnog sanitarnog inspektora utvrdi pojavnost buha kao javnozdravstveni problem ili uznemirivanje osoba doseže znakovite razmjere tada se suzbijanje buha provodi kao **obvezna preventivna dezinfekcija** kao posebna mjera.

Obradu životinja i prostora u kojima se zadržavaju životinje provodi veterinarska služba.

DERATIZACIJA

Preventivna deratizacija kao posebna mjera podrazumijeva mehaničke, fizikalne i kemijske mjere koje se provode s ciljem:

- sprječavanja ulaženja, zadržavanja i razmnožavanja štetnih glodavaca
- smanjenja populacije štetnih glodavaca i
- održavanje populacije štetnih glodavaca na biološki prihvatljivom minimumu radi osiguranja kvalitetnih higijenskih i sanitarno – tehničkih uvjeta u objektima, prostorima i na javnim površinama pod sanitarnim nadzorom.

Obvezna preventivna deratizacija kao posebna mjera podrazumijeva mehaničke, fizikalne i kemijske mjere koje se provode na površinama, u prostorima ili objektima koji podliježu sanitarnom nadzoru, a poduzimaju se u izvanrednim situacijama:

- ako postoji povećan rizik prenošenja zaraznih bolesti koje prenose štetni glodavci temeljem epidemioloških indikacija
- ako populacija štetnih glodavaca pređe prag štetnosti
- ako se odredi šteta na zalihama hrane nastala djelovanjem štetnih glodavaca
- ako su u sanitarnom nadzoru uočene nepravilnosti u održavanju objekata koje pogoduju razvoju štetnih glodavaca
- tijekom elementarnih nepogoda i
- tijekom masovnih skupova, sportskih i ostalih manifestacija.

Mjere deratizacije uključuju praćenje uvjeta za razvitak štetnih glodavaca, bilježenje pojava štetnih glodavaca, izlaganje zatrovanih meka (rodenticidima), trajno praćenje stupnja infestacije te trajno poduzimanje svih ostalih mjera koje dovode do smanjenja broja glodavaca. Mjere deratizacije provode se u dvije sustavne akcije. Proljetna akcija deratizacije provodi se tijekom ožujka, travnja i svibnja, a jesenska akcija deratizacije provodi se tijekom rujna, listopada i studenog. Između dviju akcija deratizacije izvoditelji su dužni obavljati suzbijanje

štakora prema pozivima građana, nalogu nadležne sanitarne inspekcije i na dojavu epidemiološke službe nadležnog zavoda za javno zdravstvo.

Trajno i uspješno suzbijanje glodavaca u objektima pod sanitarnim nadzorom provodi se u tri osnovna koraka:

1. Sustavno istraživanje i kartografiranje svih površina, prostora i objekata pod sanitarnim nadzorom u svrhu utvrđivanja početnog stupnja infestacije i uvjeta koji je podržavaju
2. Fazu intenzivne deratizacije registriranih infestacija, ispravljanje nedostataka u sanitaciji i okolišu te provjere postignutih rezultata
3. Fazu održavanja da bi se osigurala trajnost postignutih rezultata, uz stalno praćenje.

Prva faza provodi se tijekom kratkoročnog programa preventivne deratizacije kao posebne mjere u trajanju od najmanje godinu dana. Cilj ove faze je stvaranje odgovarajuće baze podataka o objektima pod sanitarnim nadzorom, infestaciji štetnim glodavcima te razini sanitacije okoliša.

Na osnovi rezultata ispitivanja tijekom provedbe kratkoročnog programa donosi se detaljni plan sljedeće faze suzbijanja štetnih glodavaca koji se provodi u okviru srednjoročnog programa u trajanju od 3-5 godina dok se ne postigne zadovoljavajući (kontrolirani) stupanj infestacije.

Nakon toga se pristupa dugoročnom programu koji treba osigurati da se postignuti stupanj infestacije zadrži uz minimalna ulaganja.

Osnovnu bazu podataka valja ustrojiti na osnovi podataka prikupljenih tijekom prve akcije deratizacije - Obrazac 3. koji je sastavni dio ovoga Programa.

Stupanj infestacije štetnim glodavcima u stambenim zgradama utvrđuje se na osnovi nalaza stručno provedenog izvida obavljenog prema pripremljenom obrascu koji su dužni točno i pouzdano popuniti ovlašteni izvoditelji sustavne deratizacije za svaku pregledanu stambenu zgradu - Obrazac 4. koji je sastavni dio ovoga Programa.

Utvrđivanje stupnja infestacije na javnoprometnim površinama, trgovima, parkovima i na obalama gradskih vodotoka moguće je provesti metodom brojenja aktivnih rupa glodavaca na jedinicu površine. Ispitivanje obuhvaća ukupne tretirane površine u općinama ili gradovima, odnosno Gradu Zagrebu - Obrazac 5. i 6. koji su sastavni dio ovoga Programa.

Obavijest o trovanju štetnih glodavaca trebala bi sadržavati sve elemente iz Obrasca 7. koji je sastavni dio ovoga Programa.

VII. Opseg DDD mjera kao posebnih mjera

Sukladno članku 10. stavak 1. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti i Odluke o obveznoj DDD kao posebnoj mjeri za područje županije, općine i grada, odnosno Grada Zagreba provedbu obvezne DDD kao posebne mjere dužni su osigurati trgovačka društva, ustanove i druge pravne osobe te fizičke osobe koje obavljaju djelatnost osobnim radom i pojedinci vlasnici, posjednici ili nositelji upravljanja u objektima pod sanitarnim nadzorom, odnosno u građevinama, postrojenjima, prostorima, prostorijama, na uređajima i opremi osoba koje obavljaju gospodarske djelatnosti i u djelatnostima na području zdravstva, odgoja, obrazovanja, socijalne skrbi, ugostiteljstva, turizma, obrta i usluga, športa i rekreacije, objektima za javnu vodoopskrbu i uklanjanje otpadnih voda te deponijima za odlaganje komunalnog otpada, u djelatnosti javnog prometa, u i oko stambenih objekata, na javnim površinama i javnim objektima u gradovima i naseljima te drugim objektima od javnozdravstvene i komunalne važnosti.

VIII. Nositelji Programa DDD mjera kao posebnih mjera

Nositelji programa su Uredi za zdravstvo Poglavarstva županija, odnosno Grada Zagreba i druge jedinice lokalne samouprave, tj. općine i gradovi.

IX. Stručni nadzor provedbe Programa DDD mjera kao posebnih mjera

Stručni nadzor nad provedbom preventivnih i obveznih preventivnih DDD kao posebnih mjera provodi nadležni zavod za javno zdravstvo županije ili Grada Zagreba.

Ako preventivnu i obveznu preventivnu DDD mjeru kao posebnu mjeru provodi zavod za javno zdravstvo županije ili Grada Zagreba, Hrvatski zavod za javno zdravstvo koordinira, stručno usmjerava i nadzire rad zavoda za javno zdravstvo županije ili Grada Zagreba.

Stručni nadzor nad provedbom preventivnih i obveznih preventivnih DDD kao posebnih mjera podrazumijeva:

- provjeru izvršenih aktivnosti u smislu otklanjanja uvjeta koji pogoduju prisustvu i održavanju infestacije
- uvid u primjenu biocidnih pripravaka (vrsta, koncentracija, način i mjesto primjene biocidnih pripravaka, norme primjene te pridržavanje svih ostalih odredbi Programa mjera i Provedbenog plana)
- provjeru stupnja kontaminacije, onečišćenja ili infestacije na osnovu objektivnih kriterija ili vjerodostojne ankete
- provjeru određenih (zadanih, predviđenih) DDD postupaka izvidom sukladno Programu mjera i Provedbenom planu
- ocjenu izvršenja programa po pojedinim elementima
- prijedlog za korekciju (dopunu) u tijeku ako za to postoje opravdani stručni razlozi.

Neposredno prije početka svake akcije preventivne i obvezne preventivne DDD kao posebne mjere nadležni zavodi za javno zdravstvo županije, odnosno Grada Zagreba trebali bi organizirati jednodnevni tečaj za sve izvoditelje bez obzira na zanimanje i uposlenički status u ovlaštenom izvoditelju. Program tečaja bi trebao uključiti detaljno obrazloženje svih postupaka i mjera koje se provode sukladno Programu mjera za područje županije, općine i grada, odnosno Grada Zagreba.

X. Financiranje provedbe preventivnih i obveznih preventivnih DDD mjera kao posebnih mjera i stručnog nadzora nad provedbom

Sukladno članku 24. stavak 4. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti stručni nadzor nad provedbom preventivne i obvezne preventivne DDD kao posebne mjere financira se iz sredstava županije, općine, grada, odnosno Grada Zagreba, korisnika objekata pod sanitarnim nadzorom iz članka 10. stavak 1. Zakona ili drugih obveznika provedbe mjera sukladno Programu mjera za područje županije, općine i grada, tj. Grada Zagreba.

Objekti pod sanitarnim nadzorom u vlasništvu
županije, općine, grada ili Grada Zagreba

Provedba preventivne i obvezne preventivne DDD mjere na površinama, u prostorima i objektima pod sanitarnim nadzorom koji su u vlasništvu županije, općine, grada ili Grada

Zagreba te stručni nadzor nad provedbom financira se iz sredstava županije, općine, grada, odnosno Grada Zagreba.

Objekti pod sanitarnim nadzorom u vlasništvu korisnika objekata pod sanitarnim nadzorom

Provedba preventivne i obvezne preventivne DDD mjere na površinama, u prostorima i objektima pod sanitarnim nadzorom koji su u privatnom vlasništvu te stručni nadzor nad provedbom financira se iz sredstava trgovačkih društava, ustanova i drugih pravnih te fizičkih osoba koje obavljaju djelatnost osobnim radom i pojedinaca vlasnika, posjednika ili nositelja upravljanja objektima iz članka 10. stavak 1. Zakona, tj. korisnika objekata pod sanitarnim nadzorom.

XI. Inspekcijski nadzor izvoditelja u provedbi Programa mjera

Nadzor izvoditelja u provedbi Programa mjera glede stručnog kadra i potrebnih uvjeta koje moraju ispunjavati sukladno Pravilniku o uvjetima kojima moraju udovoljavati pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnost obvezatne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije kao mjere za sprječavanje i suzbijanje zaraznih bolesti pučanstva (Narodne novine br. 35/07) i Programu mjera provodi nadležna sanitarna inspekcija.

XII. Izvoditelji preventivnih i obveznih preventivnih DDD mjera kao posebnih mjera

Kao ovlašteni izvoditelji u provedbi Programa mjera sudjeluju zdravstvene ustanove i druge pravne osobe koje:

- udovoljavaju općim uvjetima propisanim Odlukom o obveznoj DDD kao posebnoj mjeri za područje županije, općine i grada, odnosno Grada Zagreba
- imaju s uredom za zdravstvo Poglavarstva županije, općine i grada, odnosno Grada Zagreba ugovornu obvezu o provedbi obvezne DDD kao posebne mjere
- udovoljavaju uvjetima propisanim Pravilnikom o uvjetima kojima moraju udovoljavati pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnost obvezatne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije kao mjere za sprječavanje i suzbijanje zaraznih bolesti pučanstva (Narodne novine br. 35/07)
- imaju dokaz o stručnoj osposobljenosti radnika za rad s kemikalijama, odnosno edukaciji radnika za rad s kemikalijama i položenim tečajevima sukladno Pravilniku o uvjetima i načinu stjecanja te provjere znanja o zaštiti od otrova (Narodne novine br. 62/99.)
- imaju dokaz o stručnom usavršavanju odgovornih osoba za provedbu obveznih DDD mjera i svih neposrednih izvoditelja, odnosno Trajnoj edukaciji za izvoditelje obveznih DDD mjera sukladno članku 16. stavak 1. Pravilnika o uvjetima kojima moraju udovoljavati pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnost obvezatne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije kao mjere za sprječavanje i suzbijanje zaraznih bolesti pučanstva (Narodne novine br. 35/07) i Odluci ministra zdravstva o donošenju Programa edukacije za izvoditelje obvezatnih mjera dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije, Klasa: 543-04/06-03/8, Ur. br. 534-08-01/10-07-2 od 8. svibnja 2007. godine.

XIII. Način izvještavanja o provednoj preventivnoj i obveznoj preventivnoj DDD mjeri

Sukladno članku 24. stavak 5. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti tijekom provedbe stručnog nadzora zavodi za javno zdravstvo županije ili Grada Zagreba prikupljaju i objedinjavaju izvješća o provedenoj preventivnoj i obveznoj preventivnoj DDD mjeri kao posebnoj u bazu podataka. Baza podataka zavoda za javno zdravstvo županije ili Grada Zagreba mora biti istovjetna s podacima koje su dostavili izvoditelji obveznih DDD mjera. Podaci se moraju redovito nadopunjavati elektroničkim putem.

Zavodi za javno zdravstvo županije ili Grada Zagreba izrađuju stručno izvješće s podacima o stupnju infestacije, utrošku biocidnih pripravaka i stupnju pridržavanja propisanog programa rada određenog Programom mjera i Provedbenim planom te ga dostavljaju tijelu županije, općine i grada ili Grada Zagreba nadležnom za zdravstvo s elementima poboljšanja sanitacije prostora u budućnosti najkasnije u roku od 4 tjedna nakon izvršene mjere. Stručno izvješće mora sadržavati i prijedloge za poboljšanje sanacije površina, prostora ili objekata u budućnosti.

Na temelju analize prikupljenih podataka o provedenim preventivnim i obveznim preventivnim DDD kao posebnim mjerama zavodi za javno zdravstvo županije ili Grada Zagreba moraju izraditi Program mjera za sljedeće razdoblje sukladno Odluci o obveznim DDD mjerama kao posebnim mjerama i predložiti ga upravnom tijelu jedinice lokalne samouprave nadležnom za zdravstvo.

Zavodi za javno zdravstvo županije ili Grada Zagreba nakon provedenog stručnog nadzora i prosudbe uspjeha provedene mjere s izvješćem, uz predlaganje mjera aktivne preventive, trebaju za svaku iduću godinu provedbe preventivnih i obveznih preventivnih DDD mjera kao posebnih mjera uključivati manje biocidnih pripravaka u Program mjera i Provedbeni plan zbog poboljšanja sanitarnih uvjeta u okolišu te smanjivanja sveukupnih emisija štetnih tvari u prirodu.

Zavodi za javno zdravstvo županije ili Grada Zagreba predlažu naručitelju preventivne i obvezne preventivne DDD mjere kao posebne mjere provedbu postupaka sanitacije u okolišu neposredno prije provedbe preventivnih i obveznih preventivnih DDD mjera kao posebnih mjera radi uspješnosti provedbe.

Zbirna izvješća i rokovi dostave

Izvoditelji preventivne i obvezne preventivne DDD mjere obvezni su jednom godišnje dostavljati zbirna izvješća o provedenim preventivnim i obveznim preventivnim DDD mjerama nadležnom zavodu za javno zdravstvo županije ili Grada Zagreba sukladno odredbama Pravilnika o načinu provedbe obvezatne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije (Narodne novine br. 35/07), najkasnije do 31. siječnja tekuće godine za proteklu godinu.

Zavod za javno zdravstvo županije ili Grada Zagreba podnosi pisano zbirno izvješće Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo najkasnije do 28. veljače tekuće godine za proteklu godinu.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo dostavlja godišnje pisano zbirno izvješće za sve županije ili Grad Zagreb sanitarnoj inspekciji ministarstva nadležnog za zdravstvo u Republici Hrvatskoj najkasnije do 31. ožujka tekuće godine za proteklu godinu.

XIV. Obrasci

Obrazac 1. UPITNIK O ŽARIŠTU LIČINKI KOMARACA

Obrazac 2. PRAĆENJE LEGLA KOMARACA

Obrazac 3. UPITNIK ZA DOPUNU BAZE PODATAKA

Obrazac 4. POTVRDA O OBAVLJENOJ PREVENTIVNOJ DERATIZACIJI

Obrazac 5. UPITNIK ZA DERATIZACIJU JAVNOPROMETNIH POVRŠINA, TRGOVA I PARKOVA

Obrazac 6. UPITNIK ZA DERATIZACIJU OTVORENIH VODOTOKOVA

Obrazac 7. OBAVIJEST O TROVANJU ŠTAKORA

Obrazac 1.

UPITNIK O ŽARIŠTU LIČINKI KOMARACA

Godina: _____
Identifikacijski broj žarišta: _____
Grad: _____
Područje: _____
Naselje: _____
Lokacija: _____

skica

1) TIP ŽARIŠTA:

☐ napušteni zdenac	☐ fontana	☐ napušteni rudnik
☐ cisterna	☐ radilište	☐ rijeka ili vodotok
☐ septička jama	☐ natopljena polja	☐ močvara
☐ poplavljeni podrum	☐ odvodni sifon	☐ uz jezero
	☐ odvodni kanal	☐ ostalo (navedi)
- _____

2) KARAKTERISTIKE ŽARIŠTA:

- trajno sezonsko (specificiraj mjesec)

S	V	O	T	S	L	S	K	R	L	S	P
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

3) DIMENZIJE ŽARIŠTA:

DULJINA _____ ŠIRINA _____ DUBINA _____

4) KAKVOĆA VODE:

- tekuća stajaća slatka slana čista zagađena

Priroda zagađenja (navedi):

5) TIP VEGETACIJE:

- podvodna nadvodna

Prevladavajuće vrste:

Strana 1.

6) PRISUSTVO GAMBUZIJA:
 DA NE UVEDENE OD _____
7) PRISUSTVO PREDATORA LIČINKI:
 DA NE
8) PRISUSTVO LIČINKI KOMARACA:
 DA NE

VRSTE	MJESECI											
	S	V	O	T	S	L	S	K	R	L	S	P

9) MOGUĆE MJERE

☐ drenaža (odvodnja)	☐ postavljanje cjevovoda	_____
☐ zatrpavanje	☐ eliminacija recipijenta	_____
☐ poravnanje sa zemljom	☐ uklanjanje bilja	_____
☐ sprječavanje dolaska	☐ ostalo (navedi):	_____
☐ popravci oštećenja	_____	_____

Predložene mjere: _____ dana: _____

10) LARVICIDNI TRETMANI

Larvicidi koje treba koristiti: _____

11) NAPOMENE:

Obrazac 2.

PRAĆENJE LEGLA KOMARACA

Datum:

Naselje:

Područje:

Lokacija:

ŽARIŠTE TIP - VRSTA	IDENTIFIKA- CIJSKI BROJ ŽARIŠTA	VRSTE I STADIJI LIČINKI I INFESTACIJA*	VRSTE ODRASLIH	
			♂♂	♀♀

Na znanje: Uočene promjene koje treba unijeti u evidenciju žarišta:

Potpis izvršitelja

* broj ličinki po jednom lovljenju (okvirno)

+ (1-10)

++ (11-50)

+++ (>50)

Obrazac 3.

**UPITNIK
ZA DOPUNU BAZE PODATAKA**

NADNEVAK _____

GRADSKA ČETVRT: _____

PODRUČJE: _____

ULICA I KUĆNI BROJ: _____

UPRAVLJANJE ZGRADOM: _____

GODINA IZGRADNJE: _____

ODRŽAVANJE: _____

NAMJENA: _____

BROJ KATOVA: _____

ŠIFRA: _____

ŠIFRA: _____

ŠIFRA: _____

(pravna osoba, privatno)

(održavana, zapuštena)

(stambena, stambeno - poslovna)

BROJ STANOVA: _____

PODRUM _____ (da, ne)

VLAGA _____ (da, ne)

TEHNIČKA ETAŽA: _____ (da, ne)

DVORIŠTE: _____ (da, ne)

POSLOVNI PROSTOR: _____ (da, ne)

skladišni _____ (da, ne) _____ m²

proizvodni _____ (da, ne) _____ m²

KOMUNALNI STANDARD:

VODOVOD: _____ (da, ne)

kanalizacija _____ (da, ne)

otvoreni izljev _____ (da, ne)

PRIKUPLJANJE OTPADA: (da, ne)

kante _____ (da, ne)

TOPLOVOD: _____ (da, ne)

VELIČINA: _____ m²

DOSTUPNOST: _____ (da, ne)

ODRŽAVANJE: _____ (održavano, zapušteno)

ugostiteljski _____ (da, ne) _____ m²

ostali _____ (da, ne) _____ m²

ODVODNJA: _____ (da, ne)

sabirna jama _____ (da, ne)

vreće _____ (da, ne)

kontejneri _____ (da, ne)

GLODAVCI:

rupe _____ (da, ne) _____ (broj aktivnih rupa)

izmet _____ (da, ne)

leglo _____ (da, ne)

viđeni uginuli štakori _____ (da, ne)

PRISUSTVO GLODAVACA

tragovi nogu _____ (da, ne)

šteta _____ (da, ne)

viđeni živi štakori _____ (da, ne)

prema izjavi korisnika _____ (da, ne)

HRANA ZA GLODAVCE:

hrana za domaće životinje _____ (da, ne)

otpaci _____ (da, ne)

uskладиštena roba _____ (da, ne)

ZAKLON ZA GLODAVCE

kućni (sitni) otpad _____ (da, ne)

neispravna odvodnja _____ (da, ne)

krupni otpad _____ (da, ne)

UTROŠENI MATERIJAL

meke _____ (kg žita)

POZIV: _____ (je li intervencija provedena na poziv)

parafin _____ (kg parafiniranih meka)

RAZLOG NEPROVEDENE DERATIZACIJE:

- stranka odbila
- stranka odsutna
- napušten objekt
- ostalo

NAPOMENA:

SANITARNI TEHNIČAR:

PRISUTNA STRANKA:

Obrazac 4.

P O T V R D A
O OBAVLJENOJ PREVENTIVNOJ DERATIZACIJI

Nadnevak _____

Korisnik: _____

Adresa: _____

Gradska četvrt: _____

Namjena zgrade:	stambena	DA - NE
	poslovna	DA - NE
	ugostiteljska	DA - NE
Hrana za glodavce:	otpaci	DA - NE
	domaće životinje	DA - NE
	uskladištena roba	DA - NE
Zaklon za glodavce:	kućno smeće	DA - NE
	krupni otpad	DA - NE
	aktivne rupe	DA - NE
	neispravna kanalizacija	DA - NE
Prisustvo glodavaca:	tragovi nogu	DA - NE
	izmet	DA - NE
	prema izjavi korisnika	DA - NE

DERATIZACIJA: Vrsta meka _____ grama _____

Sanitarni tehničar

Prisutna stranka

Obrazac 5.

U P I T N I K
ZA DERATIZACIJU JAVNOPROMETNIH POVRŠINA, TRGOVA I PARKOVA

NADNEVAK: _____ MJESTO: _____

GRADSKA ČETVRT: _____ PODRUČJE: _____

NAMJENA _____ (*ulica, trg, naselje, park, šuma, dvorište*)

POVRŠINA _____ (*kvadratnih metara*)

OKOLIŠ:

naselje _____ (*da li je nastanjeno*)
grmlje _____
drveće _____
održavanje _____
životinje _____

OTPAD:

krupni _____
sitni _____
organski _____
kanaliz. _____ (*da li postoji zagađenje iz kanalizacije*)

GLODAVCI:

rupe _____ (*broj aktivnih rupa*)
tragovi _____ (*tragovi nogu, izmet, šteta, leglo*)
glodavci _____ (*viđeni živi štakori*)
mrtvi _____ (*viđeni uginuli štakori*)

UTROŠENI MATERIJAL:

meke _____ (*kg žita*)
parafin _____ (*kg parafiniziranih meka*)

POZIV: _____ (*da li je intervencija provedena na poziv*)

SANITARNI TEHNIČAR: _____

Obrazac 6.

**U P I T N I K
ZA DERATIZACIJU OTVORENIH VODOTOKOVA**

NADNEVAK: _____ VODOTOK: _____

GRADSKA ČETVRT: _____ PODRUČJE: _____

PROLAZI KROZ _____ (*ulica, trg, naselje, park, šuma, dvorište*)

DUŽINA _____ (*metara*)

OKOLIŠ:

naselje _____ (*da li je nastanjeno*)
grmlje _____
drveće _____
održavanje _____
životinje _____

OTPAD:

krupni _____
sitni _____
organski _____
kanaliz. _____ (*da li postoji zagađenje iz kanalizacije*)

GLODAVCI:

rupe _____ (*broj aktivnih rupa*)
tragovi _____ (*tragovi nogu, izmet, šteta, leglo*)
glodavci _____ (*viđeni živi štakori*)
mrtvi _____ (*viđeni uginuli štakori*)

UTROŠENI MATERIJAL:

meke _____ (*kg žita*)
parafin _____ (*kg parafiniziranih meka*)

POZIV: _____ (*da li je intervencija provedena na poziv*)

SANITARNI TEHNIČAR: _____

MEMORANDUM TVRTKE KOJA OBAVLJA POSLOVE

OBAVIJEST O TROVANJU ŠTAKORA

Djelatnici naziv tvrtke izvršitelja deratizacije provesti će uništavanje štakora u ovoj zgradi i njezinoj neposrednoj okolini.

Trovanje štakora provest će se izlaganjem zatrovanih meka na sva mjesta gdje se obično pojavljuju štakori (podrum, dvorište i eventualno tavan).

Ako štakori pojedu sve izložene otrovne meke, molimo Vas da odmah nazovete naziv tvrtke izvršitelja deratizacije na telefon _____ radnim danom od 08.00 do 16.00 sati.

Da bi se osigurao uspjeh u borbi protiv štakora, a uz to izbjegle eventualne nezgode stanari se obvezno trebaju pridržavati slijedećih naputaka.

1. Suradivati s ekipama koje provode suzbijanje štakora tako da im daju sve tražene informacije i omoguće pristup u sve prostore gdje je potrebno izložiti otrovne meke.
2. Odstraniti iz dvorišta i podruma smeće, a osobito otpatke hrane.
3. Za čitavo vrijeme trajanja deratizacije onemogućiti malodobnoj djeci pristup na mjesta na kojima je postavljen otrov za štakore
4. Skloniti sve životinje kućne ljubimce na sigurno mjesto gdje ne mogu doći do otrovnih meka.
5. Zabranjuje se dirati ili premještati zatrovane mamce.

Pozivaju se građani da se u cijelosti pridržavaju gornjih naputaka, jer će za svu štetu, kao i za eventualno oštećenje zdravlja snositi odgovornost svaki za sebe, a roditelji za djecu.

IZLAGANJE OTROVA ZA ŠTAKORE OBAVIT ĆE SE:

DANA

OD 08.00 DO 16.00 SATI
